

VIVES

Escrita i dirigida per **GABRIEL OCHOA**

GUIA DIDÀCTICA

REDACCIÓ: MÀSTER EN TEATRE
APLICAT (UNIVERSITAT DE VALÈNCIA)

Tomás Motos · María José Guisado
Antoni Navarro · Rafa Palomares

FITXA ARTÍSTICA

Text i direcció.	GABRIEL OCHOA
Producció.	MARTA CARSI i GABRIEL OCHOA (Elpuntog)
Actors.	SERGIO CABALLERO LAURA ROMERO
Música en directe.	PAU ALABAJOS
Ajudant de direcció.	LUCÍA SÁEZ
Vestuari.	MARÍA ALMUDÉVER
Video, web, xarxes.	JOSÉ MARÍN i MIREIA MERCADAL (MementoNet)
Grafisme.	ÁLEX BENAVENT (OkNoProblem)
Escenografia.	LOS REYES DEL MAMBO
Llums.	DIEGO SÁNCHEZ
Guia Didàctica.	TOMÁS MOTOS MARÍA JOSÉ GUIADO ANTONI NAVARRO RAFA PALOMARES Máster en Teatre aplicat (Universitat de València)

AGRAÏMENTS. Anna Moret, José Alberto Fuentes, Josep-Lluís Navarro Lluch, Josep Policarpo i l'equip del Centre Teatral Escalante, David Vid (El Petit Editor), Sergio Ibanyez, Kika Garcelán, Laura Monrós, Eva López, Xavier Aliaga, Miquel Iruela, Josep Barberà, Maribel Bayona, Jacobo Pallarés, Espacio Inestable, Esther Melo, Escuela Off, Alfred Picó, Roberto García, L'Horta Teatre, Alberto San Juan, Jessica Belda, Teatro del Barrio.

www.elpuntogcreacion.com
elpuntog.sc@gmail.com

#Vivesviu
 #primaveraValenciana

SINOPSI

Vives de Gabriel Ochoa és, fonamentalment, una peça teatral a tres temps que reflexiona sobre els successos al voltant de l'Institut Lluís Vives en 2012 coneguts com a #primaveravalenciana, alhora que ens parla d'alguns aspectes de l'humanista valencià del segle XVI, establint ponts entre una realitat i l'altra per a plantejar al públic la vigència del missatge de Lluís Vives i la necessitat d'una atenció essencial sobre les qüestions relacionades amb l'educació.

La peça està organitzada en tres parts, tres moments concrets en llocs i temps diferents, que presenten sota un lema, que funciona com a disparador i/o discurs; i de les quals ací us tractem d'aportar un mínim resum i algunes claus per tal d'apropar al docent a cadascuna de les situacions.

Ara bé, cal assenyalar que a totes tres peces trobem elements comuns que cohesionen el text fins convertir-lo en una reflexió sobre l'educació i la lluita contra la injustícia. Elements com la relació mestre-alumne i l'obligatorietat de prendre part en els debats morals a partir de presentar dilemes ètics de complicada resolució. També, la presència escènica de Pau Alabajos, cantautor valencià que va encunyar el terme de #primaveravalenciana, i les seues cançons funcionen com a un ferm connector que redunda en la coherència de la proposta.

PRIMERA PART:

Per què la IDEOLOGIA es converteix en POLÍTICA?

En el PRESENT (de la ficció que no de l'espectador) s'accidenta la ideologia (comunió d'idees) amb la política, amb la por. Idear és aprendre, també aprehendre. Per què li tenim por a pensar? Els successos de febrer del 2012 arran de la revolta de l'Institut Lluís Vives són els disparadors de una conversa entre un professor i una alumna que volia parlar amb ell.

En el diàleg allò es convertirà en una arma carregada, ja que ella, darrere dels seus dubtes sobre l'"imperatiu categòric" de Kant, amaga una amarga veritat: davant la possibilitat de fugir de les càrregues del antiavalots en les revoltes de la Primavera Valenciana gràcies a l'ajuda d'un d'ells, un veí, l'alumna ha optat per fugir i no per resistir al costat dels seus companys defensant una causa justa que és el dret a l'educació de qualitat, és a dir, sense les retallades imposades des de l'inici de la crisi financera de 2007, tot per la por. En canvi, els seus amics que allí quedarem han estat empresonats.

Al professor li diuen Joan i a l'alumna Susanna, ambdós són membres de la comunitat educativa de l'IES Lluís Vives, però mantenen alguna diferència davant els esdeveniments de la Primavera Valenciana, el seu origen familiar i les circumstàncies els separen. Estos personatges són també els protagonistes de la tercera part.

A més, apareix com a símbol d'ideologia, d'educació, de lluita, el llibre, l'objecte guardià del coneixement i la humanitat.

JOAN.- Vosaltres aneu a canviar tota esta merda. Però amb reflexió, amb coneixement.

Amb les úniques armes que tenim, que teniu. [...]Vos unflaran a hòsties, però vosaltres teniu llibres, no ho oblideu. No pergueu açò.

SEGONA PART:

Per què el PENSAMENT es converteix en HERETGIA? 2

En el PASSAT (abril de 1534 a Bruixes) xoquen dos termes que van rebentar la percepció del pensament. Pensar equivalia a morir. Ensenyar a jugar-se el coll. La llibertat de pensament i de fe significaven ser cremat a la foguera, tal i com li va passar a bona part de la família de l'il·lustre Lluís Vives a la València del segle XVI. Perquè així va viure Lluís Vives.

Lluís (una ficcionalització de Vives) i el seu deixeble, Pau, discutixen sobre la percepció que aquest últim té de l'educació, i de com li educa a través de jocs dialèctics, de fet, assistim a un experiment que posa de relleu la paradoxa de l'instint, i que esdevé una conclusió universal rotunda i massa vigent:

LLUÍS.- Eixe era el problema de lògica. No hi ha lògica quan s'empren males arts. L'home és un llop per al propi home: "Homo homini lupus".

Açò farà que l'alumne despulle la seua consciència i presente la seua veritable condició de dona, fent dubtar a Joan Lluís Vives sobre la seua tan ben entesa tolerància. I és que la por gira de posició quan la mort et mira a la cara, i trau del personatge de Vives els pitjors records d'una persecució en la qual també sembla que barallaven els instruments de repressió contra els llibres.

TERCERA PART:

Per què la POLÍTICA es converteix en CLIENTELISME? 3

Finalment, en el FUTUR (març de 2021 a València) s'aspira a aprofitar l'oportunitat de trencar eixa tònica, la promesa de millorar com a poble (el valencià), però on s'imposa l'herència fenícia, que sempre intercanvia, on amistat i clientelisme es barregen quasi sense voler, des dels inicis, com si no fóra possible cap altra possibilitat.

En aquesta peça trobem de nou a Susanna, l'alumna de la primera part, acompanyada de Joan, el professor, encara que han canviat les relacions jeràrquiques: ara és la jove qui és la superior i l'antic professor treballa, indirectament, per a ella, ja que exercix com a cap de la Conselleria d'Educació de la Comunitat Valenciana.

I és des d'eixa superioritat que Susanna troba facilitats per a recordar-li a Joan, com a representant de la seua generació, la desfeta que es va gestar i permetre durant els llargs anys de la crisi i del govern del Partit Popular.

SUSANNA:- [...] Hipotecaren, no sols el nostre futur, el seu i el meu, a més el dels meus fills i els fills dels meus fills. Tot. Ho devastaren tot. I vosaltres fóreu uns ingenus amb allò d'assaltar els cels. I una merda! Els cels no s'assalten, es prenen a la força. Ja està bé d'assentar-se amb ells en la mateixa taula. Si és l'enemic és l'enemic i punt. I vosaltres amb el vostre silenci, comprat, clar, nòmina tots els mesos...

Assistim, a més, a la pèrdua d'una oportunitat, l'oportunitat que significa que una persona que va lluitar en defensa d'una ideologia de l'educació i del llibre queda inhabilitada, ja que els aparells polític, mediàtic i econòmic determinen les seues pròpies lògiques. Per exemple, la situació desencadenant del dilema d'aquesta part: les xarxes socials, llibertat o control!

JOAN:- És l'efecte papallona. Un tuit d'una estudiant del Vives, que parla de Lluís Vives i de com cremaven la seua família i no a Sánchez De León, es converteix en la seua crema personal com a professional de l'educació. Brutal.

En últim terme, els personatges evidencien la trista realitat d'un país que perd els seus millors alumnes perquè aquest país no els ofereix la possibilitat laboral i de vida per la qual han estat lluitant i estudiant, i els avoca a l'emigració, la coneguda com "fuga de cervells", establint un nou paral·lelisme entre Joan Lluís Vives i la realitat actual.

SUSANNA:- [...] Ja ningú pensa en quedar-se. Ací no hi ha treball. És tristíssim.

Carme a Brussel·les, David a La Haya, la meua amiga Amparo a Glasgow, Merxe a Rotterdam, Martín i Sam a Mèxic, i tu, tu, tu, el teu fill, el teu amic, el teu cosí, el teu germà i tu (va assenyalant a gent del públic) tindreu, tindrem que emigrar forçosament per este neoliberalisme brutal que tots patim però que ningú posa mesures.

Han reventat tota una generació. És tristíssim.

Ara bé, l'obra conclou amb un missatge de reforçament de l'espenta i les ganes de lluitar en forma de citació de Lluís Vives.

JOAN:- Això és. Pots menjar-te el món, així que aplica't el que deia Vives en un dels seus diàlegs: "Afanya't, no et reserves per les hores que han de venir, perquè aquell que no és apte avui menys ho serà demà".

NOTES BIOGRÀFIQUES

“Es pot considerar un precursor de l’antropologia, de la psicologia i de la pedagogia. També, un defensor de la formació de les dones i del treball social. Va ser un model per a l’Humanisme posterior. La seva defensa apassionada de la pau, de la conciliació entre els països europeus, de la justícia, de les institucions civils, tenen plena vigència

Passeig per València de la mà de Joan Lluís Vives,
Francesc J. Hernández i Dobón

A continuació, us oferim una aproximació a la vida, l’obra i el llegat de Joan Lluís Vives, uns aspectes que, sens dubte, ens ajudaran a abordar els temes de l’obra amb els alumnes.

Joan Lluís Vives, encara que valencià de naixement, és per davant de tot europeu. I encara podriem dir més, el podem considerar el referent cultural valencià més universal. Va néixer a València, en el 6 de març de 1492. El mateix any en què Cristòfol Colom va arribar a Amèrica i en què es promulgà l’Edicte de Granada, que ordenava l’expulsió dels jueus d’Espanya. Els seus pares Blanca March i Lluís Vives eren jueus conversos dedicats al comerç de draps i sedes.

Els seus primers 19 anys els passà a València, on va iniciar la seua formació en l’Estudi General (Universitat de València). Després de la mort de la seua mare, va marxar a París 1509 per a estudiar a la Sorbona. Mai més tornaria a Espanya. El seu pare, que malgrat ser convers seguia practicant la religió jueva, havia sigut detingut per primera vegada, encara que va aconseguir lliurar-se del procés. Però com que va seguir dogmatitzant a altres persones, va ser novament detingut i després de dos anys a la presó, condemnat a relaxació i confiscació de tots els seus béns i cremat en la foguera el 1524 (Soria, 1992, 180). La seua mare, encara que havia mort en el 1508, va patir expedient de la Santa Inquisició, que va dictaminar que es condemnara la seua memòria i fama. Els seus ossos van ser exhumats i cremats en 1529.

En aquells dies Joan Lluís Vives ja residia en Bruixes. En una carta a un amic es queixa del procedir de la Fortuna (la Inquisició) envers la seua família. “La Fortuna continua sent igual i fidel a si mateixa contra el meu pare, contra tots els meus, contra mi mateix, doncs el que fa amb ells pense jo ho fa amb mi doncs a tots ells els vull no menys que al meu”. Però sap que ha de mantenir-se caut i en el seu *Introductio ad Sapientiam* (1524) escriu: “guarda’t de fer el que és necessari callar per a la teua

seguretat; mes si ho hagueres ja fet no ho descobriries. El que no vols que se sàpia calla-ho tu primer; i el que haguessis descobrir fixa’t molt a qui ho descobreixes”. I en una carta a Erasme de Rotterdam afegix: “travessem temps calamitosos en què no es pot parlar ni callar sense perill”. En el seu *Escorta de l’ànima* (1524) arreplega el malnom *lacrimis ignis extinguendus* (‘el foc ha d’apagar-se amb llàgrimes’), que podria molt bé expressar el seu estat d’ànim produït per les terribles ferides familiars. Vives va saber ser suficientment fort per a assimilar fets i circumstàncies tan dures i cruels (Soria, 1992, 182).

En 1520 Vives ensenya en les universitat de Lovaina, assistix a les violentes lluites dels teòlegs conservadors contra els humanistes i és nomenat preceptor del cardenal Guillermo de Croy. Viatja a Anglaterra en 1523, on, protegit per l’amistat de Tomàs Moro i de Catalina d’Aragó, s’instal·larà allí impartint classes a Oxford i posteriorment a Londres. Durant alguns anys va cuidar de l’educació de la princesa Maria, filla d’Enric VIII d’Anglaterra. Però per haver-se oposat al divorci del rei, va ser arrestat i va haver de tornar a Flandes. El 1528 fixa la seua residència en Bruixes. Per aquella època aquests territoris pertanyien a la corona espanyola i estaven governats per Margarida d’Àustria, tia de Carles V.

Joan Lluís Vives es va casar ja fadrí. Tenia 32 anys i la seua dona, Margarita Valldaura, 19. Ella pertanyia a una coneguda família d’origen jueu valenciana resident en Bruixes, dedicada al comerç. Quan el seu pare moria en la foguera, Vives portava casat poc més de tres mesos. A Bruixes va passar la major part de la seua vida. Aquesta ciutat flamenca era una prolongació de la Península Ibèrica. Allí residien molts peninsulars dedicats al comerç de fruites i productes manufacturats. Entre aquests destacava un grup de comerciants valencians i una selecta colònia de jueus espanyols.

Als 32 anys Vives ja havia publicat quasi el 60% de la seua producció intel·lectual. Entre 1514 i 1524 escriu 34 obres,

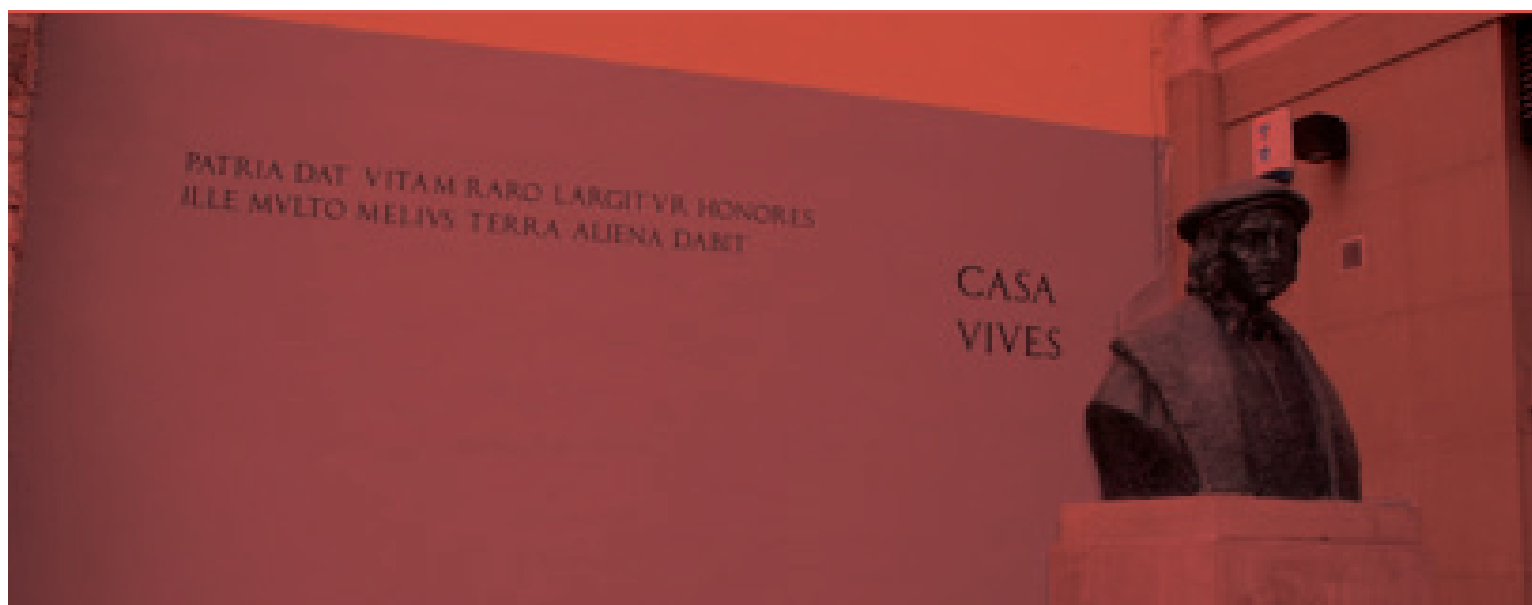
estant a Lovaina; del 1524 al 1534, residint a Bruixes, publica 17 i des de 1534 a 1540 edita 8 a Basilea. Totes elles escrites en llatí, que era la llengua de cultura en el segle XVI. Per a Vives és la seua segona llengua, doncs en ella escrigué i pensà (Esteban, 2002, 132).

Vives va ser un polígraf, va escriure més de 100 obres sobre temes molt diversos: filosofia (De prima philosophia, 1531; De inictis sectis et laudibus philosophia, 1518, etc.); pedagogia (De ratione studii puerilis, 1523; De Institutione Christianae Feminae, 1523; etc.); psicologia (Introductio ad sapientiam, 1524; De anima et vita, 1538; etc.); política (De concordia et discordia, 1539; De pacificatione, 1529, etc.); sociologia (De communione rerum ad Germanos inferiores, 1535, De subventionem pauperum sive de humanis necessitatibus, 1526; etc.); filologia (De ratione dicendi, 1532; De conscribendis epistolis, 1534; etc.); religió (Veritas fucata, 1514; De veritate fidei christianae, 1543; etc.); dret (Praelectio in Leges Ciceronis, 1514; Aedes Legum, 1520; etc.); ciència i medicina (De disciplinis libri XX, treball enciclopèdic dividit en tres parts De causis corruptarum artium, De tradendis disciplinis i De artibus.) I altres obres menors, que es podrien qualificar d'assajos, com Declamationes duae 1523; Declamationes Syllanae quinque, 1520; Argumentum Somnii Scipionis Ciceroniani, 1520; etc. Tota la seua producció literària és didàctica, ja que està escrita amb la finalitat d'ensenyar. Tomàs Moro en una carta a Erasme diu: "I qui ensenya més clarament, més agradablement, més eficaçment que el meu prodigiós amic Joan Lluís Vives?".

Cal afegir el seu Epistolario (1572, 1881 i 1978). En les seues cartes, d'una banda es manifesta el Vives públic, intel·lectual respectat pels seus contemporanis com Erasme de Rotterdam, Tomàs Moro, Guillaume Budé, Frans van Craneveldt, etc. i que gaudia de l'amistat de reis i papes; i, per un altre, el Vives més íntim, que parla de les seues alegries, penes, èxits i fracassos. El que renya a Erasme perquè no li fa suficient cas, el que discuteix amb editors i llibreters perquè no li paguen el que es mereix, el que pateix dificultats econòmiques, el de salut tan feble, el tendre amb la seua jove esposa, el que elogia a València: "su tierra es tan feraz que tal vez no exista lugar en el mundo que produzca y derrame de forma tan abundante sus frutos, sus mieses o cualquier clase de planta salutífera".

A més, li són atribuïdes (Calero, 2004, 2006) entre unes altres el Diàleg de Mercuri i Carón, el Diàleg de les coses esdevingudes a Roma, el Diàleg de la doctrina cristiana, el Diàleg de la Llengua i, compte, fins i tot el Lazarillo de Tormes. Aquestes assignacions converteixen a Joan Lluís Vives en un dels més importants autors en llengua castellana de tots els temps i, sens dubte, del Segle d'Or.

El 1533, els continus episodis de gota que patia van portar a la seua esposa a assumir un nou paper en la parella: escrivia al dictat les obres de Vives, passava a net les seues anotacions de classes, les enviava a la impremta i corregia les proves. Durant 1539 la malaltia es va anar agreujant i amb açò la penúria econòmica. Margarita Valldaura, no obstant això, va continuar rescatant i corregint escrits encara no publicats per a enviar-los a pensadors i amics, que van contribuir a la seua publicació. I, gràcies a la seua perseverança, van remuntar les dificultats. Joan Lluís Vives, un dels personatges claus de l'humanisme europeu i el reformador dels ideals educatius, moria el 6 de maig de 1540 en la seua casa de Bruixes, als 42 anys d'edat, a causa d'un càlcul biliar. Va ser soterrat en l'Església de Sant Donacià de Bruixes.

JOAN LLUÍS VIVES,

EDUCADOR

La seua experiència pedagògica comença en Bruixes, sent preceptor de Margarita Valldaura, la seua futura dona; es consolida a Lovaina, encarregat de l'educació de Guillermo de Croy, arquebisbe electe de Toledo; segueix a Londres com a preceptor de la princesa Maria i es confirma definitivament com a professor en les universitats més prestigioses d'Anglaterra i dels Països Baixos.

Vives formula una nova concepció de la cultura i de l'home. Enfront de l'ideal de la cultura renaixentista reduïda a la simple erudició literària llatina, presenta el de la "cultura animi", establint la distinció entre 'saber' i 'sabers'. Per a ell, saber és conèixer-se a un mateix, mentre que els sabers fan referència als coneixements continguts en les diverses disciplines. La necessitat de conèixer-se a un mateix comprén cadascuna de les seues manifestacions de la pròpia identitat. La introspecció adquireix en el seu pensament trets definitius, la qual cosa l'avalua com a pare de la psicologia moderna.

El pensament sobre l'educació

Se li reconeix com el primer pedagog sistemàtic dels temps moderns. Va aplicar la psicologia en l'educació, es va oposar als mètodes escolàstics, recomanant l'ocupació del mètode inductiu i experimental. Va defensar la gramàtica, la poètica i la retòrica. Va advocar per de l'ús de la llengua materna al costat de les clàssiques, així en *Sinomina variationum Sententiae* (1502) se serveix del castellà per a l'ensenyament del llatí.

Joan Lluís Vives, juntament amb Tomàs Moro i Erasme de Rotterdam formen la trinitat de l'Humanisme, concep l'educació com a formació. I consisteix a formar i modelar a la persona d'acord amb totes les seues perfeccions implícites en la seua naturalesa. La concepció humanística de Vives es fonamenta sobre la formació de l'home per a la saviesa, per a la vida i per a la transcendència. L'educació és el creixement de la

saviesa pràctica i una preparació per a la perfecció moral. En la seua teoria pedagògica concep tres grans dimensions: la teleològica, referida a la finalitat de l'educació; la personal, basada en la comunicació entre mestre i deixeble i pares i fills; i la instrumental o metodològica, concernent a les matèries que constitueixen el currículum escolar i els mitjans i la metodologia que concorren en el procés educatiu.

a) La finalitat de l'educació es basa en el benestar intel·lectual i moral de la persona. La formació ha de tenir com a meta fer que els individus siguin més il·lustrats i, per tant, millors. Per això, han d'utilitzar la ment i el cos pel seu desenvolupament personal. D'ací una de les seues màximes "procura estar sa per dins i per fora". Per a Vives l'educació ha d'orientar-se en funció de les necessitats pràctiques de l'individu, és a dir, qualsevol coneixement adquirit ha de tenir una finalitat pràctica.

b) La realitat personal. La pedagogia de Vives gira entorn de la comunicació educativa, concedint un lloc preferent a la comunitat escolar i una importància singular a la relació docent-discent. En la seua obra *De anima et vita* (1538) adverteix de la crucial importància de donar a la ciència de l'educació una ferma base psicològica. Considera a l'educant des de l'evolutiu i des del diferencial, referit a la varietat de talents i enginy. Per això recomana al professorat: "reunisquen-se els mestres en secret [...] per a canviar impressions sobre les possibilitats dels seus alumnes respectius i tractar de l'art que han d'aplicar a cadascun segons la idoneïtat que demostressin". La marxa i progrés de l'aprenentatge no solament repercuteix en cada educant sinó en el benestar de la comunitat (en el treball dels mestres i la rendibilitat de la despesa pública).

c) La realitat instrumental. El currículum que proposa Vives s'organitza sobre la formació literària (dels 7 als 15 anys), la formació del pensament (dels 15 als 20) i formació artística i professional (a partir dels 20). La formació s'inicia amb el coneixement de la Llengua i de la Dialèctica, que

posen a l'alumne en bon camí cap a la Retòrica o art del ben parlar. Després segueixen la Física o coneixement de la naturalesa i la Metafísica. L'estudi dels idiomes ha d'abastar no solament les llengües clàssiques sinó també les modernes. Vives concedeix gran importància a l'activitat de l'alumne. L'ensenyament implica en gran part l'aprenentatge per compte propi, així l'alumne ha d'elaborar el seu propi llibre de text. D'altra banda l'experiència personal de la naturalesa i la vida serà una font inesgotable de coneixements.

El pensament sobre l'educació de Vives ho resumeix Esteban (2002,135-142) en tres grans àrees: com pensar i saber bé (*bene sapere*), com expressar-se amb correcció (*bene dicere*) i com viure bé moralment (*bene vivere*). Aquestes tres dimensions són de total vigència avui en dia, doncs si ens detenim a pensar quins són els aspectes de les actuals competències (què volem que les persones siguin capaces de ser? què volem que les persones siguin capaces de fer?, què volem que les persones siguin capaces de conèixer? i de quina manera volem que les persones siguin capaces de conviure amb els altres?) trobem la modernitat del pensament de Joan Lluís Vives.

1. **Cóm pensar i saber bé.** La persona ha d'aproximar-se al coneixement de les coses divines (*sapientia*), al de les coses temporals i probables (*verosimilitudo sive opinio*) i al de les coses humanes (*scientia*). Tota la força de la ment procedeix de l'enginy, que és "l'agudesia per a intuir, capacitat per a comprendre i facultat de comparació per a jutjar" (*De tradendis disciplinis*, 1531). El camí de l'aprenentatge va des dels sentits ("els primers mestres són els sentits") a la imaginació, i de la imaginació a la ment. És a dir, d'allò singular a allò universal. Vives destaca, doncs, la importància de l'observació, el valor de la inducció i les regles de l'experimentació.

2. **Cóm expressar-se amb correcció.** La qüestió del llenguatge i el ben parlar són tractats per Vives en diverses de les seues obres (*De ratione dicendi* llibre tres, 1533; *De consultatione liber unus*, 1533; *Declamationes*, 1538, etc.). "ja que al savi toca no solament saber per a si mateix, sinó per a formar persones virtuoses [...] precis és que el seu llenguatge siga eficaç". En tot quefer primer es pensa després s'expressa, doncs la paraula és la indumentària amb que s'haurà de veure la idea. L'itinerari

concernent a la manera de parlar en públic està format per la Gramàtica (*ad verborum conjunctionem*), la Dialèctica (*ad argumentationem*) i la Retòrica (*ad sermonem*). Insisteix Vives en què s'ha de parlar com es pensa i escriure com es parla. "No veig que hi haja res més expeditiu i pràctic per a les comunitats humanes que el llenguatge ben format i ben cuidat" (*De ratione dicendi*, 1532).

3. **Cóm viure moralment bé.** Vives considera la consciència com a mestra de la vida i la raó pràctica com a guia de la consciència. No participa de l'optimisme vital renaixentista, sinó que es mostra antropològicament pessimista, ja que al seu pensament hi ha una presència obsessiva de la mort "Quan naixem, morim i el nostre acabament penja ja del nostre mateix principi" (*Somnium et Vigilia in somnium Scipionis*, 1520). En aquest sentit és precursor del pensament barroc expressat de forma sublim per Francisco Quevedo que la mort forma part de la vida mateixa i que la seua vivència està present en tota experiència humana. Per a Vives, en aquesta amenaça mortal que envaeix a l'home, la pràctica de la virtut és l'únic equipatge amb el qual explicar-nos l'existència. Però, en el drama de la vida tot depèn de les eleccions que fem. I en l'elecció resideix la llibertat: triem perquè som lliures, però les nostres eleccions sempre han d'estar il·luminades per la raó. En la ciència hi cap la invenció; en la saviesa només l'elecció.

Doctrina del mestre

En la pedagogia humanista la comunicació educativa entre mestre i deixeble és un tema cabdal. En la tasca formativa estan involucrats tots els estaments socials i institucions (escola, família, ciutat, Estat i Església). Doncs, encara que la formació concerneix a l'individu, no només cerca el seu perfeccionament sinó també el dels qui conviuen amb ell. Vives forja la seua concepció de professor a partir de l'ideal del rhetor (orador que conjumina perícia en el parlar i bondat, segons Quintilià i Ciceró) i del magister (agafada de Sant Agustí i Sant Tomàs d'Aquino). Aquesta doctrina l'exposa en *De ratione studii puerilis* (1523), *De disciplinis* (1531) i *Introductio ad sapientiam* (1524). En la segona, proposa les qualitats que ha de tenir un bon mestre: "posseïsquen no només la competència que cal per a instruir bé sinó que tinguen a més la facultat i destresa convenients i brillen per la puresa dels seus costums". També concep una tipologia del bon educador: a) científic, centrat en el saber; b) tècnic, aplicat en saber fer; c) vocacional, orientat a la comunicació de la veritat (Capità, 1984, 360).

a) El mestre ha de ser savi i prudent, "la seua cultura serà extensa", "extensa i intensa siga la seua erudició". La seua primera virtut consistirà en el bon ús de l'enteniment i la raó, no només per a arribar a l'autèntica saviesa, sinó també per a ensenyar-la, de manera que els seus deixebles l'entenguen clarament.

b) Els trets que responen al bon "saber fer" del mestre poden resumir-se en claredat, facilitat, mesura, oportunitat i idoneïtat. Als quals cal afegir, la prudència com "l'art d'ensenyar en funció de la capacitat de comprensió dels oïdors".

c) I finalment, la funció primordial del mestre és de naturalesa social. Ha d'estar en l'escola i en el carrer, en el poble i en els seus governants, en suma, allí on estiga l'home. I la seua tasca consistirà en l'observació i examen d'enginy de cada alumne (Capità, 1991, 214).

les eleccions que fem. I en l'elecció resideix la llibertat: triem perquè som lliures, però les nostres eleccions sempre han d'estar il·luminades per la raó. En la ciència hi cap la invenció; en la saviesa només l'elecció.

Educació de la dona

Vives defensava un model de dona d'acord amb els principis humanistes i cristians, que la consideraven fonamentalment com a esposa virtuosa i bona mare. És partidari que les dones aprenguen a llegir i a escriure i que siguen instruïdes, la qual cosa en el segle XVI era una qüestió polèmica. En *Institutione Feminae Christianae* (1523) declara "en l'aprenentatge de la paraula no pose límit algun, tant a l'home com a la dona" però l'home ha de tenir majors coneixements que servisquen a l'Estat i a més se li assigna en exclusiva la transmissió dels sabers. La lectura i el treball manual s'alternaran en la formació de la dona l'objectiu de la qual serà "l'educació de l'ànima" i la "cura de la casa". El pensament de Vives sobre que la dona rebera educació, encara que es limitara en raó del sexe, suposava en gran progrés per a la seua època.

Doctrina del mestre

En la seua obra *De subventionem pauperum sive de humanis necessitatibus* (1526) regula l'organització d'ajuda als pobres i com havia de fer-se. Per açò, Vives és considerat com la primera persona a Europa a portar a la pràctica un servei organitzat d'assistència social. En aquest sentit, és el precursor de l'organització dels serveis socials a Europa, i per tant, de la intervenció organitzada de l'Estat per a ajudar als necessitats. La doctrina social de Vives s'inspira en una concepció cristiana de la comunitat (Capità, 1991, 189). "Particular desvetllament dels administradors de la ciutat ha de ser cuidar i posar tot el seu esforç en què els uns siguen socors dels altres; i ningú patisca aclaparament ni reba dany injust i que al que és més feble el que és més poderós li assistisca". La comunitat de béns s'oposa a la pobresa i no es tracta de caritat sinó de justícia social. Malauradament, no és trista actualitat aquest pensament quan pensem en qüestions com a la pobresa energètica, els desnonaments, el repartiment de la riquesa o la reforma tributària de manera que els que més tenen paguen més per a atendre l'educació, la sanitat i el dret a un habitatge digne per als més necessitats?

Vives s'oposa al precepte de la caritat cristiana i avança la idea moderna de justícia social.

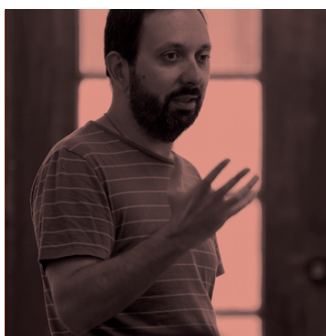
Com a resum, en l'extensa obra de Joan Lluís Vives el tema en el qual més va aprofundir va ser en l'educació dels joves. El seu projecte educatiu se centra en que l'educació ha d'estendre's a xiquets i xiquetes, rics i pobres, prínceps i plebeus, sans i amb necessitats de suport; la psicologia ha de ser base de l'educació; la fi de l'ensenyament s'ha de dirigir al desenvolupament integral de la persona i l'educació no és solament formació intel·lectual sinó sobretot formació religiosa i moral. I en un context social en el qual predominava la misogínia va plantejar la necessitat de l'educació de les dones.

ENTREVISTA AMB L'AUTOR I DIRECTOR

GABRIEL OCHOA

A continuació, us oferim una entrevista amb l'autor i director de l'obra, Gabriel Ochoa, per tal d'aprofundir en algunes de les qüestions que s'exposaven a la sinopsi com a essencials de la peça; conèixer de més a prop el procés d'escriptura i de creació escènica; i reflexionar sobre el valor educatiu del teatre.

Dramaturgo
Guionista
Director
Docente

Per què escriure i posar en escena una obra dirigida al públic jove i adolescent com és Vives?

No he fet mai distincions entre el públic adolescent i l'adult. Crec que els xavals són prou adults. En este sentit m'agradava mirar-los de tu a tu, i explicar-los, no tant les càrregues policials de la #primavera valenciana sinó la repercussió emocional, sentimental, psicològica i pedagògica que va tindre en elles i ells. Tinc molta esperança en les noves generacions. Ells són el futur i són una 'massa crítica' prou important. I una cosa que varen aconseguir aquelles protestes dels joves estudiants de l'IES Lluís Vives va ser posar per davant el coneixement i els llibres, el diàleg per davant de la violència i les porres policials. Per això, espere que el muntatge Vives siga un homenatge a elles i a ells.

Quin és el sentit general de l'obra? Quin és el conflicte més important que has volgut posar de relleu?

En ser una peça en tres parts és veritat que atresora molts conflictes a dintre. Però crec que el més important és la idea de l'educació com a motor, com a arma de construcció massiva. La transmissió de pensament, que no fa una Tablet, ni una App, que la fan els docents. Tots recordem un professor o una professora que ens va marcar per a tota la vida. Jo ho recorde perfectament: es deia Rafael Santos i amb catorze anys ens va explicar, clarament, per què les drogues eren bones, però que tenien una vessant prou perillosa: els efectes secundaris al cos, al sistema nerviós i al cervell. Després em vaig assabentar que un dels seus fills va morir per les drogues i vaig entendre que no volia maquillar la veritat.

En este sentit Vives no vol ser amable, pot ser siga un muntatge aspre, encara que té el seu humor, els seus jocs, però era important parlar-los de la importància de l'educació, una cosa que Joan Lluís Vives va defensar sempre.

L'obra presenta tres situacions escèniques diferents en temps i espais distints, però amb elements comuns, per exemple, la utilització del dilema com a motor de la situació dramàtica, és un recurs habitual a la teua escriptura? Ales tres situacions és el mateix dilema o són diferents?

Cada peça té el seu dilema però és veritat que crec que totes conflueixen en ser una paràbola de l'educació. En la meua escriptura, que crec que està influenciada per dos grans autors de profunds dilemes en les seues obres, Juan Mayorga i Tom Stoppard, busca que el lector/espectador se situe en una posició i al minut següent en la contrària. Òbviament això és la filosofia, fer-te preguntes constantment sobre què és la vida, si es parteix d'una situació o no, etc. I crec que en Vives és la meua peça més profunda en este sentit, que està en relació amb Las guerras correctas en un altre àmbit, però que funciona com a pulsio per al receptor.

També es tracten altres temes/dilemes. Per exemple, la crisi i el conflicte generacional que això comporta. En eixe sentit és curiós com filòsofs com a Joan Subirats expliquen este tractament, com ho fa Zygmunt Bauman amb la societat líquida.

L'obra presenta tres situacions escèniques diferents en temps i espais distints, però amb elements comuns, per exemple, la utilització del dilema com a motor de la situació dramàtica, és un recurs habitual a la teua escriptura? Ales tres situacions és el mateix dilema o són diferents?

Cada peça té el seu dilema però és veritat que crec que totes conflueixen en ser una paràbola de l'educació. En la meua escriptura, que crec que està influenciada per dos grans autors de profunds dilemes en les seues obres, Juan Mayorga i Tom Stoppard, busca que el lector/espectador se situe en una posició i al minut següent en la contrària. Òbviament això és la filosofia, fer-te preguntes constantment sobre què és la vida, si es parteix d'una situació o no, etc. I crec que en Vives és la meua peça més profunda en este sentit, que està en relació amb Las guerras correctas en un altre àmbit, però que funciona com a pulsio per al receptor.

També es tracten altres temes/dilemes. Per exemple, la crisi i el conflicte generacional que això comporta. En eixe sentit és curiós com filòsofs com a Joan Subirats expliquen este tractament¹, com ho fa Zygmunt Bauman amb la societat líquida.

M'agrada pensar que, com diu Mayorga, el teatre et diu una altra veritat que no és la dels mitjans de comunicació perquè implica una reflexió més calmada que el dia a dia del periodisme.

¹"La gente de más de 45-50 años tiene comportamientos políticos, lógicas de acomodación, situaciones y posiciones sociales que les permiten, de alguna manera, buscar procesos de acomodo en la situación. Y de 45 hacia abajo, con niveles formativos muy superiores, niveles de interiorización del nuevo ciclo mucho mayores, son un grupo de personas con muchas más incertidumbres frente al futuro y mucho más dispuestas a salir de las zonas de confort." <http://ctxt.es/es/20160406/Politica/5241/>

14 Un altre element repetit a cadascuna de les escenes és la relació entre docent i el/la discent, quina opinió et mereix aquesta relació dins del procés d'ensenyament? I dramàticament?

Sóc professor. Porte deu anys donant classe de Literatura Dramàtica a una escola de teatre¹ a futurs actors. I, com no podria ser d'altra manera, em preocupa el seu futur. També m'agrada vore la seua esperança, és la gent que encara no l'ha perduda i hem d'estar per ajudar-los sempre. Per això crec prou en eixa relació, el cos docent, som o devem ser incitadors de futur. Per altra banda, un docent no treballa amb màquines o amb clients, treballa amb persones. Aquest detall, és importantíssim.

I també sóc dramaturg. Totes, totes les situacions que passen al teu voltant són material d'escena. Ho analitze tot des d'un punt de vista de la ficció i m'ho porte a eixe punt. Crec que la pedagogia revitalitza cos i ment, i de segur, ens fa millors persones.

L'obra recrea la figura de Joan Lluís Vives, què has volgut contar amb l'aparició d'aquest personatge?

Recorde que vaig anar a un congrés sobre Lluís Vives que es va fer a la Universitat de València on tot era molt docte. Això va ser abans d'escriure la peça on eixia l'humanista. Però d'eixe encontre em vaig quedar amb coses tangencials. Per exemple: ¿no era Vives un xic jove, com qualsevol alumne, quan es va haver d'anar de València a estudiar a París? Tindria les mateixes inquietuds juvenils, la mateixa espenta. Això no canvia.

També vaig pensar en el Vives pensador. Sí, era un excel·lent humanista, però segurament la por l'acorralaria. Ell era jueu, i el seus pares van patir la persecució i l'expulsió cruenta que es va fer d'ells a l'Espanya de l'època. Aleshores, jo em plantejava com és una persona intel·ligentíssima però amb eixa por en el cos? Eixe va ser el motor per a fer la peça on l'humanista era el protagonista.

A més, havia llegit els seus diàlegs, que busquen semblar-se als dels grans filòsofs com Plató, Sèneca, etc., encara que els de Vives són més lleugers. Em van servir com una bassa per armar el diàleg amb el seu deixeble.

L'obra presenta una preocupació política evident, quin penses que ha de ser el paper polític del jove o de l'adolescent?

Recorde que quan jo tenia 14 anys tenia una profunda consciència política. De fet volia votar i discutia amb els meus pares de per què un xic de 14 anys no podia votar. Però no tothom és així. Sí que és veritat que a hores d'ara la gent jove ho té més fotut que ho vàrem tindre nosaltres. I això hauria de ser un motor per alçar-se i lluitar pels seus drets. Però no només elles i ells, també nosaltres. Són els nostre fills, cosins, germans, i fa falta tirar-los una mà, perquè no tenen experiència. Espere que amb Vives facen eixa reflexió.

En la teua proposta d'un futur pròxim, les coses al sistema educatiu valencià no han canviat massa, estem condemnats a que els nostres polítics no es posen d'acord a la política educativa? Com podríem canviar eixe futur que dibuixes a l'obra?

Hi ha una frase que ha eixit als assajos. Va ser Sergio Caballero, que té molt interioritzada l'obra i va clavar-la en un discurs prou fotut del personatge de Laura. Ell diu:

"SUSANNA.- Vaig dir que no. Convençuda. No. Vull canviar el nostre País, podem canviar el nostre País.

JOAN.- L'hem pogut canviar tantes vegades."

Per a mi reflecteix eixe podem però de vegades no sabem com, o no volem. Som un poble fotut per avançar. Però encara així, no sóc pessimista, sóc prou optimista i crec que, de segur, avançarem a l'educació. Personalment, crec que, amb tots els problemes que té, Marzá, l'actual Conseller d'Educació, està fent-ho prou bé en educació. És important defensar l'educació pública, oberta i en valencià. És un pilar bàsic de l'ésser humà. Sí naixen flors en esta terra desèrtica que pareix el País Valencià.

¹ <http://www.escueladelactor.com>

En un moment de l'obra les xarxes socials comporten un castic a uns dels personatges, les xarxes ofereixen llibertat o imposen control?

Difícil pregunta. A mi m'han superat. Tenen un component d'addició prou, prou perillós. És la droga del segle XXI. Però en el cas d'eixa peça, està inspirada en el juí paral·lel que a les xarxes socials es va fer a Guillermo Zapata, regidor de l'Ajuntament de Madrid per Ahora Madrid, per un tuit d'humor negre que havia penjat, fa molts anys a twitter. A banda de la persecució brutal que va patir (i que no desitge a ningú de cap bàndol) em va fer pensar en la relació entre l'espai públic i l'espai privat i com les xarxes socials han desdibuixat eixe espai. M'agrada molt la reflexió del filòsof sud-coreà Byung-Chul¹ Han quan parla del concepte de transparència com a el nou "nazisme". Recomane molt la seua lectura per a entendre la realitat digital.

Eres el dramaturg i el director del muntatge, quins aspectes positius i quins altres negatius suposen per a l'obra aquest doble paper?

Em costa llevar-me al dramaturg en el procés d'assajos. Sempre està present per defensar el text. I el text a l'escena és un fil conductor i hem de dependre-nos-en en algun moment. Per altra banda, m'agrada molt positivament, quan trobem alguna cosa que estava com en un caixó del pensament i no la recordava. Em sorprén a mi mateixa.

De fet, quan comencen els assajos, després de la primera lectura, intente no mirar el text (ja ho he escrit i ho pot fer l'ajudant/a) per a centrar-me en com s'acciona, quina intenció té i com l'espai juga amb els actors i al contrari.

Per últim, quin paper creus que pot tindre o té el teatre com a recurs educatiu? I el teu espectacle Vives?

És importantíssim. És una ferrament bàsica per a comunicar-nos. El teatre deuria de ser un llenguatge més com l'esperanto. En les meues classes m'he comunicat més amb els meus i meues alumnes que de manera habitual. Parlant de Stoppard, Williams, Beckett, Pinter o Rodrigo García he trobat una eina per a què entenguen la seua vida, al temps que jo aprenc d'elles i d'ells. Mai ho agrairé prou. Crec que el teatre serà educatiu o no serà.

¹ <http://www.casadellibro.com/libro-en-el-enjambre/9788425433689/2343164>

“Regles per a la felicitat: alguna cosa que fer, algú
a qui estimar, alguna cosa que esperar.”

E. Kant

VIVES

A continuació us oferim una sèrie d'activitats basades en el text de Vives de Gabriel Ochoa, un espectacle produït pel Centre Teatral Escalante, i muntat per El punto g.

Els alumnes als quals van dirigides les activitats són alumnes de Batxillerat i de 4t d'ESO, i poden ser programades pels departaments de Valencià, Filosofia, Història i l'àrea d'Arts Escèniques.

Confiam que tant per als docents com per als alumnes suposen una oportunitat més d'aprendre i de gaudir aprenent.

Les activitats que proposem a continuació estan pensades per a ser realitzades abans d'assistir a la representació de l'obra, es tracta de que els alumnes no vegen l'espectacle sense conèixer esdeveniments històrics importants per a la comprensió de l'obra, com són la figura de Joan Lluís Vives i el seu missatge humanista, i també, els esdeveniments històrics que es coneixen com a Primavera Valenciana, uns moviments de protesta estudiantil que van tindre lloc a la Comunitat Valenciana al llarg de febrer de 2012.

1. Activitat d'aproximació

L'obra Vives presenta tres situacions fictícies diferents en tres moments històrics i llocs diferents (València febrer de 2012, Bruixes abril de 1534 i València març de 2021), és a dir, moments històrics que podem identificar amb els esdeveniments coneguts com a Primavera Valenciana, en el cas del primer; amb l'esplendor de l'Humanisme renaixentista a Flandes (Països Baixos) on va viure i exercir com docent Joan Lluís Vives, en el cas del segon; i, per últim, a la València d'un futur pròxim, en concret, en 2021.

Això significa que és ben interessant per a la recepció de l'obra, tindre una idea, per mínima que siga, d'aquests esdeveniments.

Així doncs, us proposem fer una posada en comú sobre els vostres coneixements al respecte:

- Què saps d'allò que s'anomena com "Primavera Valenciana"?
- Coneixes algú que va viure aquells esdeveniments de la Primavera Valenciana?
- Com va viure eixa persona eixos dies del mes de febrer de 2012?
- Podries comentar alguna característica de l'Humanisme renaixentista? Què significa el lema "Ite at fontes" atribuït a Erasme de Rotterdam?
- Què saps de la figura de Joan Lluís Vives i de l'erasmisme valencià?

En el cas negatiu, t'oferim aquestos enllaços per tal d'investigar:

Al voltant de la Primavera Valenciana, els següents enllaços:

<http://miradescritiques.blogspot.com.es/2012/03/corresponde-nuestra-generacion-cambiar.html> (Reportatge que relata en la veu d'alguns estudiants els esdeveniments d'eixa setmana de movilitzacions estudiantils) Us recomanem que feu una lectura dramatitzada d'este reportatge, de manera que un alumne assumisca la veu del periodista i després cadascun dels testimonis siguen llegits per un alumne o alumna segons el cas.

<https://youtu.be/RwqcuD2P4gs> (# PRIMAVERA VALENCIANA # 15M Los 5 días que despertó Valencia, vídeo resum de la seqüència d'esdeveniments)

Al voltant de la figura de Joan Lluís Vives i de l'Humanisme renaixentista, mireu aquest document:

http://bivaldi.gva.es/va/catalogo_imagenes/grupo.cmd?path=1016578 (Lluís Vives un humanista valencià de Carmen Pardo y David Belmonte, còmic que ens apropa al personatge de Vives i al seu temps) Us recomanem que feu una lectura dramatitzada d'este còmic, de manera que un alumne assumisca la veu de Vives i una alumna la de la xica protagonista i després cadascun dels nous personatges siguen llegits per un alumne o alumna segons el cas.

<http://humanismoyvalores.blogspot.be/2010/05/juan-luis-vives-i.html> (semblança de Lluís Vives i la seua repercussió com a filòsof)

Després d'investigar, tracta de respondre a aquesta pregunta:

- Trobes alguna relació entre els esdeveniments històrics de la "Primavera valenciana" i la figura de Vives? Quina o quines?

Si la resposta és afirmativa, enhorabona! De segur que ja tens una idea aproximada de què pot tractar l'obra.

Si no, no patisques, ja tens un altre element del qual hauràs de prendre bona nota al llarg de l'assistència a l'obra de teatre: paral·lelismes i connexions entre la figura de Vives i els esdeveniments de la Primavera Valenciana.

2. Activitats d'iniciació

2

Ara us proposem algunes qüestions que paga la pena que durant la representació de l'espectacle tingau en compte, per tal de tindre una experiència teatral més plena i conscient.

Veritablement, no són activitats sinó propostes extrapolables a qualsevol altre visionat de qualsevol altra obra.

- a. Elements com l'escenografia, el vestuari, la il·luminació, la música... contribueixen a entendre l'obra o a distraure? T'ajuden a entendre o et confonen?
- b. Fixa-t'hi bé en les projeccions, què aporten a l'obra?
- c. Penses que el director ha aconseguit harmonitzar tots els aspectes de la posada en escena o n'hi ha alguna cosa que no acaba d'encaixar? Creus que el seu missatge ha arribat al públic?
- d. Pel que fa als actors, resulten creïbles en els seus papers? Se'ls escolta bé? Transmeten bé les emocions contingudes en l'obra?
- e. Respecte al músic, com entés la seua presència a escena?
- f. Respecte als personatges: has sentit algun procés d'identificació? Amb quin?
- g. Què et diu l'obra? Quines emocions o sentiments ha despertat en tu?

D'ací endavant les activitats proposades estan pensades per a realitzar-les després de l'assistència a l'espectacle.

3. Activitats d'expressió-comunicació

3

a. L'obra comença amb l'alumna que busca el seu professor per tal resoldre dubtes de cara a un examen de Filosofia; l'examen consistirà en donar-los frases cèlebres de filòsofs com Immanuel Kant. Aleshores, ara us proposem que feu una recopilació de pensaments filosòfics que siguin similars als de Joan Lluís Vives i el seu humanisme. Amb elles elaborareu fitxes (tipus flashcards) i per grups anireu agafant a l'atzar d'un montonet frases i les comentareu. Ací van algunes de Joan Lluís Vives:

- "No hi ha riquesa tan segura com un amic segur".
- "La diligència en escoltar és el més breu camí cap a la ciència".
- "No hi ha espill que millor reflectisca la imatge de l'home que les seues paraules".
- "No hi ha cosa per fàcil que siga, que no la faça difícil la mala gana".
- "La primera condició per a la pau és la voluntat d'assolir-la".

b. També a la primera part de l'obra, apareix el símbol del llibre, símbol de tantes coses: del coneixement, de la civilització, de l'Humanisme, de l'educació.

Per a prendre consciència de tots aquests valors del llibre i de la seua lectura, us proposem una acció anomenada "El tauler dels llibres" en el qual posareu cites sobre llibres i la seua importància dedicades a amics i companys de l'institut o del vostre col·legi.

Ací teniu un enllaç ple de citacions sobre llibres: <https://laslecturasdemrdavidmore.blogspot.com.es/2015/04/100-frases-sobre-la-lectura.html>

4.

Improvisació

4

El llibre com a objecte té un ús habitual que és el de llegir, obrir les seues pàgines i gaudir de la seua lectura per tal d'aprendre, d'entretindre, d'estudiar, de reflexionar; però com a objecte té infinites possibilitats de ser utilitzat. I és això el que ara us proposem: amb tots els alumnes en rogle i amb un llibre en mig, heu d'anar eixint d'un en un a oferir a la resta una possibilitat imaginària d'aquest objecte sense por a ser massa divergent (no t'autocensures per favor). Algunes idees poder ser per exemple: el llibre com a paraigües, com a safata, com a arma llancívola, com amagatall, etc.

5.

Retroacció

5

Els pensaments breus i els aforismes de Joan Lluís Vives podrien ser carn de Twitter, d'Instagram i de pancarta. T'abellix penjar algun d'aquest eslògans a les teues xarxes socials? No ho dubtes, fes-ho. Ací us proporcionem alguns hashtags que podreu fer servir per de compartir les vostres idees amb altres estudiants que també han assistit a l'espectacle. Aquests són: #Vivesviu; #primavera valenciana.

A més, si t'animes, estaràs participant d'una de les màximes de l'Humanisme "Ite ad fontes" ('Tornar a les fonts') i això pareix ser una bona cosa quan es tracta d'aprendre i, per tant, de compartir coneixement.

Ara bé, ves en compte, que com has pogut comprovar a l'obra -i a les notícies actuals- les publicacions a les xarxes no són impunes, o sí? Per últim, per tant, us proposem que feu un debat amb aquest títol: les xarxes socials, llibertat d'expressió o control?

6.

Dramatització

6

Un dilema és un problema que es pot resoldre mitjançant dues solucions, cap de les quals és completament acceptable (pensem en els extrems). Un dilema planteja dues opcions (A) o (B), sent ambdues igualment factibles i defensables. L'individu es troba, doncs, davant d'una inevitable situació. El dilema es fa servir, de vegades, com a recurs retòric, en la forma "has d'optar per A o B"; en aquest cas, A i B serien proposicions que condueixen a conclusions addicionals.

El dilema es presenta al llarg de tota l'obra com a motor de les situacions dramàtiques i com a motor de pensament, per exemple, un dels dilemes que està present a totes les parts de l'obra, és el que oposa el compromís en la defensa de la ideologia front a la por a ser perseguit o castigat.

- a. Aleshores us proposem ara que reconstruïu amb dos alumnes voluntaris l'escena on Susanna és agafada enmig de la revolta pel seu veí antiavalot i li oferix fugir de la manifestació (annex 1) Després col·loqueu-vos la resta d'alumnes com a persones que assisteixen a eixe moment, com a espectadors passius (companys que no feren res; premsa que no va informar; veïns que miraven des de les finestres l'espectacle; professors que es desentenien per no considerar els fets matèria educativa; els pares que animaven a no participar de les movilitzacions per hiperprotecció; etc.) Tots mantenint una imatge fixa davant eixa situació.
- b. A partir d'aquesta disposició escènica de la foto fixa, el docent anirà donant veu a cadascun dels personatges per tal d'escoltar el seu monòleg interior davant de l'opressió a la qual estan assistint, quin és el seu dilema en eixa situació?
- c. A continuació, canvieu de personatge obligatoriament i el docent de nou tornarà a donar a veu a cadascun dels personatges, és important posar-se en la pell de les altres persones per tal d'entendre com es comporten.
- d. Després, es posaran en moviment d'un en un per tal de resoldre aquesta situació d'opressió, n'hi haurà tants moviments com possibilitats de resolució trobades o accions intermitges, per exemple: començar a convèncer a la resta d'espectadors passius que s'han de mobilitzar per aturar la càrrega policial.
- e. Per últim, cal que es mantinga una conversa oberta i sincera al voltant de com us heu sentit o com heu pensat dins la pell de cadascun dels personatges.g. Què et diu l'obra? Quines emocions o sentiments ha despertat en tu?

Bibliografia

- Calero F. (2006): Juan Luis Vives, autor del Lazarillo de Tormes. València: Ajuntament.
- Capitán, A. (1984). Historia del pensamiento pedagógico en Europa. Madrid: Dykinson.
- Capitán, A. (1991). Historia de la educación en España I. Madrid: Dykinson.
- Esteban, L. (2002). La educación en el Renacimiento. Madrid: Editorial Síntesis
- Hernández i Dobón, F.J. (2014). Passeig per València de la mà de Joan Lluís Vives. Ed Carena
- Redondo, E. (director) (2001). Introducción a la Historia de la Educación. Barcelona: Ariel Educación.
- Soria, C. (1992). "Juan Luis Vives: quinientos años de eternidad". AHIg, 163-183
- Vives, J. L. (1992). Antología de textos de Juan Luis Vives. Valencia: Universitat de València. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, Generalitat Valenciana.

Webgrafia

- http://www.accioncultural.es/media/DefaultFiles/flipbook/Moro_Vives/Vives_Moro_CAT.html#p=1m
- <https://estudiarenprimavera.wordpress.com/>
- <http://humanismoyvalores.blogspot.be/2010/05/juan-luis-vives-i.html>
- <https://youtu.be/RwqcuD2P4gs> (# PRIMAVERA VALENCIANA # 15M Los 5 días que despertó Valencia, vídeo resum de la seqüència d'esdeveniments)
- http://bivaldi.gva.es/va/catalogo_imagenes/grupo.cmd?path=1016578
- '<http://miradescritiquesblogspot.com.es/2012/03/corresponde-nuestra-generacion-cambiar.html>
- '<http://es.slideshare.net/universidadpopularc3c/juan-luis-vives-vida-y-obra>
- '<https://plato.stanford.edu/entries/vives/>

Una producció del:

Creada per:

